

УДК. 658.5

І. Сівчук

(Тернопільський державний технічний університет ім. І. Пулюя)

ХАРАКТЕРИСТИКА РЕЙДЕРСТВА В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

Поява численних комерційних структур різних організаційно-правових форм власності, наявність всіх можливих способів конкурентної боротьби, недосконалість законодавчої бази, слабкість державних структур, поставили суб'єкти господарювання у такі умови, коли вони вимушені приділяти значну увагу питанням забезпечення своєї економічної безпеки, яка викликає усе більшу зацікавленість підприємств, що стикаються з труднощами при реалізації принципово нових підходів до управління підприємствами, при організації управління підприємством у ринкових умовах.

Як відомо, метою будь-якого суб'єкту підприємницької діяльності є отримання прибутку. В умовах недосконалої конкуренції остаточний розподіл прав власності стає залежним від величини ресурсів, спрямованих на їх придбання. Наслідком невиконання державою функції координації конкуренції в масштабах національного господарства є утворення різноманітних економічних аномалій, до яких можна віднести рейдерство.

Одне з сучасних значень англійського слова «рейдер» - компанія, поглинаюча інші компанії шляхом масованої скупки акцій компанії-жертви з метою одержати контрольний пакет. Головна мета рейдера, як і будь-якого підприємця чи бізнесмена – отримання прибутку. Але добивається він цього не виробництвом певного виду продукції, а перепродажем підприємства, над яким він отримав контроль шляхом “недружного поглинання.” Чому саме поглинанням, та ще й недружнім? Тому, що це набагато дешевше, ніж шукати з власником підприємства компроміс, і набагато простіше, ніж переконувати бізнесмена продати власну прибуткову справу. Адже українських рейдерів цікавлять виключно ліквідні підприємства, оскільки безперспективні нікому і задарма не потрібні.

Найбільш популярним способом захвату майнової власності вважається через кредиторську заборгованість. Суть її полягає в нездатності підприємства розрахуватися з простроченими боргами, які скуповуються в дрібних кредиторів за низькими цінами, які потім консолідуються й пред'являються до одночасної виплати. Цей процес дає підставу для початку відкриття процедури про банкрутство підприємства або ж його санацію з усіма наслідками. В такій ситуації головна діюча особа - керуючий санацією. Оскільки, власник, чие підприємство перебуває в санації, не має право вже його контролювати. А тут, до справи беруться рейдери. Їм, як правило, вже легко домовитись і знайти спільну мову з керуючим санацією. Відомі чотири основні способи захоплення підприємства: через акціонерний капітал, кредиторська заборгованість, органи управління та оспорювання підсумків приватизації. Захоплення через акціонерний капітал свідчить про те, що він сильно розпорошений або недостатньо контролюється. Початком атаки є скупка акцій. Як правило, рейдери планують скуповувати приблизно від 10% до 15% акцій. Оскільки, ця кількість є достатньою, щоб ініціювати проведення зборів акціонерів. Це робиться для того, щоб провести «потрібний» порядок денний, наприклад, зміна керівництва підприємства. Ще однією вагомою причиною рейдерства є ігнорування керівниками акціонерних товариств прав акціонерів і недотримання ними норм законодавства, загалом, щодо цінних паперів.